

Záhradnícke a rekreačné služby

Správa o hospodárení organizácie za rok 2018

Spracovatelia

Ing. Martin Majling

hlavný ekonóm organizácie

PhDr. Ivan Šabo

riaditeľ organizácie

Obsah

1. Základná charakteristika organizácie	2
2. Hospodárenie organizácie	4
2.1. Majetok a záväzky organizácie	4
2.2. Analýza nákladov a výnosov organizácie	8
2.3. Hospodársky výsledok organizácie	11
3. Analýza hospodárenia v hlavnej a podnikateľskej činnosti	13
3.1. Hospodárenie v hlavnej činnosti	13
3.1.1. Stredisko administratíva	13
3.1.2. Stredisko športu a detských ihrísk	14
3.1.3. Stredisko Robotnícky dom	17
3.1.4. Stredisko údržby verejnej zelene	18
3.2. Hospodárenie v podnikateľskej činnosti	26
3.2.1. Podniková predajňa	27
3.2.2. Stredisko cintorínskych služieb	27
3.2.3. Stredisko Krematória a kremačných služieb	28
4. Záverečné zhrnutie	31

1. Základná charakteristika organizácie

Príspevková organizácia Záhradnícke a rekreačné služby (ZAaRES) je právnickou osobou zriadenou mestom Banská Bystrica. Na rozpočet mesta je zapojená príspevkom. Za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou príspevkovej organizácie je zabezpečenie činností súvisiacich so starostlivosťou o mestskú zeleň a kultúrna činnosť viažúca sa so správou Robotníckeho domu. Od 1.1.2016 sa na základe zlúčenia so Správou športových a telovýchovných zariadení mesta do predmetu činnosti zakomponovala aj správa mestských športových a telovýchovných zariadení. V rámci podnikateľskej činnosti organizácia zabezpečuje správu cintorínov, krematória a kremačnú činnosť, ale tiež prevádzkuje podnikovú predajňu a poskytuje služby v úprave zelene pre podnikateľské subjekty. Náklady na podnikateľskú činnosť organizácia pokrýva výnosmi z nej. Príjmy a výdavky organizácia v rámci hlavnej i podnikateľskej činnosti oddelene rozpočtuje a sleduje na samostatných účtoch tak účtovných, ako aj bankových a vedie samostatnú evidenciu pokladne.

Hlavná činnosť organizácie je v zriaďovacej listine a dodatkoch klasifikovaná nasledovne:

- výkon správy fondu vegetačných porastov v rozsahu platného VZN Mesta Banská Bystrica o tvorbe, údržbe a ochrane zelene,
- údržba mestskej zelene, detských ihrísk, pieskovísk a zverených technických zariadení,
- správa cintorínov, pohrebná a cintorínska činnosť,
- správa krematória, kremačná činnosť,
- spoločensko-kultúrna a osvetová činnosť,
- organizácia programov, výstav, festivalov, divadelných predstavení, koncertov, kultúrno-výchovných, spoločenských podujatí v oblasti kultúry, cestovného ruchu, športu doma i v zahraničí,
- podpora a propagácia záujmovej činnosti, mimoškolskej vzdelávacej výchovy,
- podpora a propagácia cestovného ruchu,
- správa kultúrnych a rekreačných zariadení,
- prevádzka športovísk a zariadení,

- vytvorenie priestoru pre vhodné aktivity rôzneho charakteru, nielen pre vrcholový a výkonnostný šport,
- prenájom nebytových priestorov,
- reprezentácia mesta prostredníctvom športových, kultúrnych a iných aktivít,
- údržba, rekonštrukcia a opravy,
- spolupráca so školami v pôsobnosti mesta Banská Bystrica zameraná na rozvoj športu a talentovanej mládeže,
- vytváranie podmienok pre športové aktivity občanov mesta Banská Bystrica,
- budovanie nových telovýchovných objektov a zariadení,
- spolupráca s inými organizáciami pri organizovaní exhibičných vystúpení, reprezentačných podujatí, charitatívnych a kultúrno - spoločenských akcií,
- správa zvereného majetku Mesta.

2. Hospodárenie organizácie

Organizácia Záhradnícke a rekreačné služby k 31.12.2018 spravovala majetok v celkovej hodnote 8 900 546,34 €, z toho nehmotný majetok bol vo výške 24 069,81 €, hmotný majetok 8 600 588,51 € a obstarávaný majetok 275 888,02 €. Pri analýze majetku treba pripomenúť, že suma oprávok tvorí viac ako polovicu hodnoty majetku, teda konkrétne vo výške 4 462 052,65 € je už majetok odpísaný, čo svedčí stále o vysokom technologickom veku celého majetku, napriek jeho postupnému obmieňaniu.

Pohľadávky organizácie boli k 31.12.2018 vo výške 77 797,68 €, finančný majetok dosahoval 395 358,12 €, naopak, záväzky činili sumu 173 608,53 €, ktorá však bola v priebehu mesiaca vyrovnaná a vyplatené zo zostatkov na bankových účtoch a v pokladnici organizácie.

V roku 2018 v organizácii pracovalo počas zimného obdobia v priemer 107 zamestnancov na trvalý pracovný pomer. V mesiacoch máj až október bolo na dobu určitú prijatých ďalších 10 pracovníkov prioritne na výkon kosieb a hrabania pokosenej trávy. Potrebu ďalších pracovných síl ZAaRES riešil tiež dohodami o vykonaní práce, dohodami o pracovnej činnosti a dohodami o brigádnickej práci študentov. Pri najväčších pracovných náporoch sa navyše na základe zmluvy zabezpečili externí zamestnanci a tiež odsúdení z Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Kráľovej, či pracovníci Podniku medzitru práce, n.o.. Práve personálna politika, zvlášť sezónnej časti roka, je veľmi komplikovaná, nakoľko pri súčasných stanovených tabuľkových platoch sa stále ťažšie darí hľadať zamestnancov prioritne určených na kosby. V roku 2018 sa v troch prípadoch stalo, že novoprijatí sezónni zamestnanci do týždňa okamžite ukončili pracovný pomer z dôvodu náročnosti práce.

2.1. Majetok a záväzky organizácie

Majetok organizácie sa zhodnocuje prevažne obstaraním z prostriedkov zriaďovateľa, ale aj z vlastných príjmov organizácie a v roku 2018 došlo k navýšeniu majetku aj zásluhou dotácie z Environmentálneho fondu, o ktorú sa ZAaRES úspešne uchádzal. Celkovo sa obstaráva prevažne dlhodobý hmotný majetok, ktorý je využívaný na zabezpečovanie hlavných činností organizácie.

Dlhodobý nehmotný majetok

Prírastky

- počas roku 2018 nedošlo k obstaraniu dlhodobého nehmotného majetku.

Úbytky

- počas roku 2018 nedošlo k úbytku nehmotného majetku.

Dlhodobý hmotný majetok

Prírastky

- navýšenie hmotného majetku bolo vo výške 345 519,69 z toho prevažnú časť tvoril nákup strojov, techniky na úpravu zelene z mestského rozpočtu 120 000,- €, zo získaného Environmentálneho fondu 80 000,- € a z vlastných finančných prostriedkov. Okrem toho boli obstarané herné prvky na detské ihriská vo výške 88 402,- € a športoviská vo výške 18 300,- € z rozpočtu Mesta Banská Bystrica. Záhradnícke a rekreačné služby obstarali navyše majetok aj z vlastných finančných prostriedkov v sume 38 817,69 € na účely dofinancovania rekonštrukcie športovísk, herných prvkov, či nákup techniky na údržbu zelene.

Úbytky

- v roku 2018 došlo k vyradeniu zastaraného nefunkčného dlhodobého hnutel'ného majetku vo výške 39 853,73 € a drobného majetku vo výške 16 043,87 €, pričom v majetku stále ostáva ešte veľké množstvo neupotrebitel'ného technologicky nefunkčného majetku, ktorý sa každoročne priebežne vyrad'uje.

Pohľadávky

K 31.12.2018 organizácia evidovala pohľadávky v celkovej sume 78 876,49 €, čo pozostáva z pohľadávok za fakturáciu za poskytnuté služby vo výške 74 435,02 €, za poskytnuté zálohy v sume 3 362,66 € a daň z príjmov vo výške 1 078,81 €.

Prehľad o stave pohľadávok k 31.12.2018

Druh pohľadávky	Výška pohľadávky k 31.12.2017	Výška pohľadávky k 31.12.2018
Obchodný styk	49 407,59 €	74 435,02 €
Poskytnuté prevádzkové preddavky	3 400,98 €	3 362,66 €
Zamestnanci	-	-
Daň z príjmov	-	1 078,81 €
Zriaďovateľ	-	-
Spolu	52 808,57 €	78 876,49 €

Výška pohľadávok sa na konci roku 2018, oproti roku 2017 výrazne zvýšila a to z 52 808,57 € na 78 876,49 €, teda o 26 067,92 €, čo bolo zapríčinené najmä tromi vystavenými faktúrami v podnikateľskej činnosti ku koncu roku 2018, ktoré mali vysokú čiastku, spolu 21 334,90 €.

Závázky

Výška záväzkov k 31.12.2018 bola 178 339,12 €. Závázky tvoria neuhradené došlé faktúry, mzdy, daň zo mzdy, odvody, zrážky zo mzdy, daň z príjmu PO, DPH, daň z motorových vozidiel, sociálny fond a rezervy na nevyčerpané dovolenky.

Pri analýze záväzkov v medziročnom porovnaní došlo k 31.12. pri dodávateľských faktúrach došlo k nárastu záväzkov z 15 957,22 € na 37 716,66 €, čo činí nárast o 21 759,44€, jedná sa predovšetkým o bežné prevádzkové záväzky hlavnej ale aj podnikateľskej činnosti. Nárast záväzkov nastal aj pri zamestnancoch, odvodoch na sociálne a zdravotné poistenie a pri priamych daniach, čo je zapríčinené predovšetkým medziročným nárastom miezd zo zákona. Tento nárast bol vo výške 7 265,36 €.

Prehľad o stave záväzkov k 31.12.2018

Druh záväzku	Výška záväzku k 31.12.2017	Výška záväzku k 31.12.2018
Dodávatelia	15 957,22 €	37 716,66 €
Nevyfakturované dodávky	-	-
Zamestnanci	57 598,31 €	62 438,07 €
Zúčtovanie s orgánmi SP a ZP	36 955,89 €	38 978,90 €
Daň z príjmov	5 406,42 €	-
DPH	7 425,76 €	8 678,90 €
Ostatné priame dane	7 083,28 €	7 845,87 €
Iné	2 722,95 €	11 613,21 €
Ostatné dane a poplatky	708,00 €	135,00 €
Ostatné záväzky	-	-
Sociálny fond	4 472,27 €	3 681,78 €
Záväzky z nájmu	-	-
Rezervy	8 154,82 €	7 280,73 €
Transféry a ost. zúčt. mimo VS	-	-
Spolu	146 484,92 €	178 339,12 €

Stav záväzkov sa medziročne ku koncu roku zvýšil o 31 854,20 €. Drvivú väčšinu týchto záväzkov ZAaRES vyrovná v priebehu mesiaca január 2019, nakoľko sa jedná prevažne o prevádzkové záväzky.

2.2. Analýza nákladov a výnosov organizácie

Výnosy dosahovala organizácia počas roku 2018 dvojakým spôsobom, a to výnosy organizácie plynúce z výkonu hlavnej a podnikateľskej činnosti a výnosy plynúce na základe transferov od zriaďovateľa, Mesta Banská Bystrica. Celkový objem výnosov bol v roku 2018 vo výške 3 405 933,22 €, čo je o 213 722,05 € viac ako v roku 2017, z čoho je však polovica nárastu zapríčinená podrobnejším zúčtovaním réžie organizácie.

Prehľad výnosov v rokoch 2017 a 2018

Druh výnosu	Rok 2017	Rok 2018
602 Tržby z predaja služieb	612 065,26 €	625 879,11 €
604 Tržby za tovar	19 816,81 €	17 934,22 €
624 Aktivácia dlhodobého hmotného majetku	-	-
648 Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	192 560,67 €	310 067,43 €
653 Zúčtovanie ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti	7 398,20 €	8 154,82 €
662 Úroky	10,61 €	-
691 Výnosy z bežných transferov z rozpočtu mesta	1 921 778,48 €	2 032 889,64 €
692 Výnosy z kapitálových transferov z rozpočtu mesta	420 581,14 €	409 984,87 €
693 Výnosy z bežných transferov zo štátneho rozpočtu	-	-
697 Výnosy z bežných transferov od ostatných subjektov mimo verejnej správy	-	1 023,13 €
Spolu	3 174 211,17 €	3 405 933,22 €

Záhradnícke a rekreačné služby dosiahli v roku 2018 výnosy z predaja služieb a tovaru vo výške 643 813,33 €, čo je nárast oproti roku 2017 o 11 931,26 €, najmä vďaka nárastu tržieb z poskytnutých služieb v hlavnej aj podnikateľskej činnosti. Najväčší podiel výnosov tvorí príspevok z rozpočtu mesta na chod organizácie a na pokrytie výkonov v rámci hlavnej činnosti ZAaRESu. Tento prevádzkový príspevok činil 2 032 889,64 €, čo je viac o 111 111,16 € oproti roku 2017. Zvýšený prevádzkový príspevok bol najmä v dôsledku nárastu miezd zo zákona a tiež navýšenia príspevku na účelové výkony v položkách údržby a výsadby kvetinových záhonov a ruží a údržby detských ihrísk a pieskovísk, tak verejne dostupných, ako aj v materských škôlkach. Okrem prevádzkového príspevku bol poukázaný ZAaRESu aj kapitálový príspevok vo výške 226 702,- €, z toho 120 000,- € na nákup techniky pre údržbu zelene, na detské ihriská vo výške 88 402,- € a športoviská vo výške 18 300,- € z rozpočtu Mesta BB. Kapitálové príspevky z Mestského rozpočtu sa však do výnosov a nákladov premietajú len vo výške odpovedajúceho ročného odpisu a nemajú vplyv na výsledok hospodárenia.

Náklady ZAaRESu dosiahli v roku 2018 výšku 3 537 443,99 €, čo je medziročný nárast o 401 933,95 €, z čoho však skoro polovica nárastu je tvorená podrobnejším spracovaním a zúčtovaním réžie organizácie.

Prehľad nákladov v rokoch 2018 a 2017

Druh nákladu	Rok 2017	Rok 2018
501 Spotreba materiálu	272 945,90 €	301 480,12 €
502 Spotreba energie	139 681,48 €	135 669,32 €
504 Predaný tovar	0,00 €	17 934,22 €
511 Opravy a udržiavanie	125 563,57 €	251 191,87 €
512 Cestovné	4 691,21 €	4 679,64 €
518 Ostatné služby	483 734,43 €	481 368,35 €
521 Mzdové náklady	1 014 976,18 €	1 066 458,28 €
524 Záonné sociálne poistenie	346 440,88 €	366 109,97 €

525 Ostatné sociálne poistenie	2 463,44 €	2 742,32 €
527 Zákonné sociálne náklady	81 556,03 €	81 050,04 €
531 Daň z motorových vozidiel	708,00 €	843,00 €
538 Ostatné dane a poplatky	4 830,33 €	5 847,13 €
541 – Zostatková cena predaného DHM a DNM	-	496,75 €
544 Ostatné pokuty, penále a úroky z omeškania	1,02 €	134,43 €
545 Ostatné pokuty, penále a úroky z omeškania	600,00 €	-
548 Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	184 792,68 €	363 932,56 €
549 Manká a škody	379,03 €	-
551 Odpisy	447 124,15 €	436 541,80 €
562 Úroky	-	-
563 Kurzové straty	-	-
568 Ostatné finančné náklady	14 237,32 €	12 040,77 €
591 Splatná daň z príjmov	10 287,64 €	9 339,17 €
Spolu	3 135 510,04 €	3 537 443,99 €

V roku 2018 došlo k nárastu nákladov oproti roku 2017, najmä na položkách spotreby materiálu, opráv a udržiavania, ale aj mzdových a sociálnych nákladoch. Najvýznamnejšia nákladová položka sú mzdové a sociálne náklady, ktoré tvoria skoro polovicu všetkých nákladov Záhradníckych a rekreačných služieb, pričom treba pripomenúť, že za rastom týchto nákladov je zákonné zvýšenie stupníc platových taríf zamestnancov odmeňovaných pri výkone prác vo verejnom záujme o 4 % s účinnosťou od 1.1.2018. Paradoxom je vývoj

nákladov za energie, ktoré medziročne klesli o 4 012,16 €. Naopak výrazne stúpila najmä položka opráv, ktoré sa zvýšili skoro dvojnásobne. Bolo to zapríčinené jednak účelovými finančnými prostriedkami na opravu telocvične Magurskej, ale aj výraznejšími opravami detských ihrísk a športovísk, či rastom potreby opráv najmä do strojov a dopravných prostriedkov, pričom sa nevyhnutné opravy budov ešte nevykonali.

2.3. Hospodársky výsledok organizácie

Hospodárenie organizácie ZAaRES bolo v roku 2018 stratové, nakoľko organizácia vykonávala väčší rozsah činností a zapájala výraznejšie prebytok finančných prostriedkov z roku 2017 a predchádzajúcich rokoch. Celkový objem nákladov (3 537 443,99 €) a výnosov (3 405 933,22 €) sa však výrazne zvýšil z dôvodu podrobnejšieho zúčtovaniu správnej réžie, ale aj z dôvodu navýšenia rozsahu činností najmä v hlavnej činnosti organizácie.

Prehľad výsledkov hospodárenia v rokoch 2017 a 2018

N, V, VH	Rok 2017	Rok 2018	Rozdiel
Náklady	3 135 510,04 €	3 537 443,99 €	401 933,95 €
Výnosy	3 174 211,17 €	3 405 933,22 €	231 722,05 €
Výsledok hospodárenia	38 701,13 €	- 131 510,77 €	- 92 809,64 €

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že sa náklady aj výnosy vo veľkej miere zvýšili (náklady o 401 933,95 € a výnosy o 231 722,05 €). Náklady sa zvýšili výraznejšie ako výnosy, čím sa v končnom dôsledku dosiahla strata organizácie za rok 2018.

Na hospodárenie organizácie vplývali predovšetkým nasledovné skutočnosti:

- a) poukazovanie príspevku na údržbu zelene len na základe výkonov, ktoré sú ocenené cenníkmi, ktoré neodrážali aktuálnu hodnotu výkonov,
- b) začatie rekonštrukcie krematória a s tým spojené dodatočné náklady na zabezpečenie spopolňovania nebožtíkov,

- c) nárast mzdových nákladov a materiálu (najmä pohonných hmôt) z dôvodu zabezpečovania širšieho rozsahu činností organizácie,
- d) zvýšený nárast nákladov na opravy a údržby na všetkých strediskách, ako aj športoviskách, administratívnej budovy, či Krematória,
- e) pokles počtu spolnených nebožtíkov a tým zapríčinený pokles tržieb na stredisku Krematória z dôvodu rekonštrukcie kremačných pecí,
- f) výrazné zvýšenie nákladov na opravy kremačných pecí do začatia ich rekonštrukcie,
- g) zvýšený nárast tržieb v hlavnej i v podnikateľskej činnosti.

3. Analýza hospodárenia v hlavnej a podnikateľskej činnosti

Záhradnícke a rekreačné služby má z dôvodu rôznorodého zamerania hlavnej i podnikateľskej činnosti rozdelené účtovníctvo podľa nákladových stredísk, aby sa náklady a výnosy mohli sledovať za každé stredisko zvlášť. V rámci hlavnej činnosti sú to strediská administratíva, šport a detské ihriská, stredisko Robotnícky dom a stredisko údržby verejnej zelene. V podnikateľskej činnosti sú to strediská Krematórium, stredisko cintorínskych služieb a stredisko predajne spolu s výkonom služieb údržby zelene pre súkromné subjekty.

3.1. Hospodárenie v hlavnej činnosti

Hlavná činnosť ZAaRESu je vymedzená v poslednom Dodatku č.4 k zriaďovacej listine, pričom na krytie výdavkov súvisiacich so zabezpečením činností, pre ktoré bola zriadená, je jej poskytovaný príspevok z Mesta Banská Bystrica. Napriek tomuto príspevku a vlastným príjmom z hlavnej činnosti dosiahla organizácia v roku 2018 stratu.

Prehľad výsledkov hospodárenia hlavnej činnosti v rokoch 2017 a 2018

N, V, VH	Rok 2017	Rok 2018	Rozdiel
Náklady	2 503 369,95 €	2 899 460,42 €	396 090,47 €
Výnosy	2 503 122,82 €	2 732 816,59 €	229 693,77 €
Výsledok hospodárenia	- 247,13 €	- 166 643,83 €	- 166 396,70 €

Strata hlavnej činnosti bola v roku 2018 vo výške 166 643,83 €, čo je v medziročnom porovnaní o 166 396,70 € viac ako v roku 2017.

3.1.1. Stredisko administratíva

V rámci hlavnej činnosti sa na stredisku **administratíva** vykonávajú činnosti zabezpečujúce chod organizácie po ekonomickej stránke. Administratíva zároveň na čele s riaditeľom organizácie rozhoduje o všetkých dôležitých otázkach. Hospodárenie strediska je účtovne nulové, keďže záporný výsledok hospodárenia sa rozpočítava podľa stanoveného kľúča na výkonové strediská. Zaujímavosťou je, že v rámci porovnania medziročných zmien

sa zvýšili náklady len o 1 355,02 € napriek navýšeniu miezd zo zákona i rastu cien ostatných nákladových položiek. Je to najmä zásluha zefektívnenia procesov. Na druhej strane treba upozorniť, že technika v podobe osobných počítačov je zastaralá a niektoré počítače si vyžadujú nutnú obmenu, nakoľko majú aj viac ako desať rokov a v súčasnosti si vyžadujú pravidelné technické zásahy.

3.1.2. Stredisko športu a detských ihrísk

Druhým nákladovým strediskom je stredisko **športu a detských ihrísk**, ktoré sa vytvorilo 1.1.2016, nakoľko od tohto dátumu prešli na ZAaRES všetky práva a povinnosti z bývalej Správy športových a telovýchovných zariadení mesta. Stredisko športu a detských ihrísk zabezpečuje správu telocviční Magurská, Okružná a Tatranská, futbalového ihriska v Radvani, športového areálu Okružná a ostatných nenáročných športových a detských ihrísk na pozemkoch mesta Banská Bystrica, na ktoré bol vyčlenený príspevok z mesta vo výške 289 000,- €.

Okrem detských a športových ihrísk pod toto stredisko spadá aj starostlivosť o pieskoviská, ktoré sa pravidelne premývajú a vymieňa sa v nich piesok, ale aj údržba mestského mobiliáru. ZAaRES sa celkovo stará o 90 detských ihrísk, na ktorých počas roku 2018 vykonával opravy lavičiek a herných prvkov, kde bolo nutné, vymenili sa kompletne herné prvky v súlade s platnými normami STN EN 1176 a 1177. Obnovovali sa dopadové plochy, pokračovalo sa v inštalácii prevádzkových poriadkov detských ihrísk, konkrétne sa osadilo 20 tabúl, namontovali sa tiež sedem nových lavičiek na detských ihriskách a vykonali sa potrebné nátery herných prvkov a lavičiek. Okrem detských ihrísk spravuje aj 65 pieskovísk a 1 500 lavičiek na pozemkoch mesta na verejných priestranstvách. V roku 2018 sa v zmysle noriem vymieňal a premýval piesok, výmena piesku bola v objeme 36 ton, osadili sa 45 kusov plachiet na zakrytie pieskovísk, z ktorých bolo bohužiaľ až 24 kusov odcudzených. Práve problém zakrývania pieskovísk počas ich nevyužívania je veľmi aktuálny, nakoľko pri otvorenom pieskovisku dochádza k znečisťovaniu pieskoviska predovšetkým zvieratami a inými prírodnými vplyvmi. ZAaRES navyše spravuje herné prvky, pieskoviská a mobiliár v 28 škôlkach, z toho v každej sa vykonali činnosti podľa požiadaviek riaditeľiek materských škôl, išlo najmä o opravu lavičiek, herných prvkov, pieskovísk, odstránenie poškodených a nebezpečných herných prvkov, výmena piesku v pieskoviskách, výroba a dodávka nových pieskovísk, nátery existujúcich lavičiek a prvkov,

dodávka a montáž nových lavičiek a úprava dopadových plôch pod hernými prvkami. V škôlkach sme vymenili 76 ton piesku a prebudovali kompletne 6 pieskovísk podľa platných noriem. Táto časť činnosti ZAaRESu je veľmi dôležitá, keďže sú legislatívne prísne nastavené normy v rámci detských ihrísk a taktiež hygiena a Regionálny úrad verejného zdravotníctva prísne dohliada nad kvalitou piesku v pieskoviskách.

K významným činnostiam na úseku športu a detských ihrísk patrí aj zimná úprava bežeckých lyžiarskych tratí, ktoré sa upravujú v Kremnických vrchoch, kde sa upravuje 50 kilometrov tratí, v roku 2018 sa zvýšenou frekvenciou úprav celovo v tejto lokalite upravilo 1 988 km. Ďalšou lokalitou, v ktorej sa zabezpečuje úprava sú trasy Šachtičky – Donovaly v dĺžke 30 km, spolu v roku 2018 bolo v Starohorských vrchoch upravených 480 km. Od roku 2016 sa vlastnou technikou vytvoril Areál zimných športov na plážovom kúpalisku, kde sa okrem vytvorenej bežkárskej trati (v roku 2018 upravených 128 km) zabezpečil aj svah na sánkovanie, bobovanie, a tiež na zamrznutom jazere sme zabezpečovali poriadkovú službu, ktorá dohliadala aj na korčuliarov. Na zabezpečenie týchto služieb v zimnom období bol poskytnutý príspevok vo výške 20 000,- €. Celkovo bolo za rok 2018 upravených až 2 596 kilometrov, čo je historicky najvyšší počet upravených kilometrov. V medziročnom porovnaní došlo k navýšeniu o 693 km. V rámci počtu upravených kilometrov počas sezón na lepšiu prehľad uvádzame rozsah úprav na porovnanie v tabuľke.

Prehľad počtov upravených kilometrov od sezóny 2009/2010 po sezónu 2017/2018

Sezóna	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018
Počet km	560	1 150	1 408	1 723	980	1 480	1 102	1 623	2 920

Od sezóny 2009/2010 (úprava pred vznikom Správy športových a telovýchovných zariadení mesta), stúpol počet upravovaných kilometrov bežeckých tratí z 560 kilometrov na takmer 3 000 km za sezónu, čo predstavuje nárast skoro o vyše 400 %. V rozpore s tým je personálne zabezpečenie úpravy tratí, ktoré sa v tomto období vôbec neposilnilo a po celý čas je závislé od jedného externého živnostníka, ktorý úpravu tratí zabezpečuje. Pre porovnanie, napríklad v Jizerských horách, kde síce upravujú dvojnásobný počet kilometrov, ale organizácia Jizerská o.p.s. zamestnáva celoročne 6 zamestnancov. Naši najbližší susedia z Kremnice, ktorí upravujú asi 60 km tratí, si tieto povinnosti delia až medzi štyri subjekty (Skalka arena, MKL Kremnica, TJ Biela Stopa, CykloSanté), ktoré disponujú tromi snežnými

pásovými vozidlami (ratrakmi) a jedným skútrom na úpravu a v prípade problémov sa vedia zastúpiť. Na Štrbskom Plese sa o areál starajú minimálne traja ľudia. Pred každou sezónou sa stretávame s požiadavkami na ďalšie nové upravované úseky a vyššiu frekvenciu úprav, čo však už pri aktuálnych personálnych a finančných možnostiach nevieme zabezpečiť. Treba poznamenať, že ohlasy verejnosti sú mimoriadne pozitívne a návštevnosť bežeckých tratí z roka na rok rastie. Keďže chceme aj naďalej napredovať, od sezóny 2019/2020 zvažujeme zavedenie dobrovoľného spoplatnenia bežeckých tratí, ktoré väčšina bežkárov vníma pozitívne.

V rámci účelových príspevkov sa zrekonštruovala druhou fázou telocvičňa Magurská, kde sa po výmene okien a palubovky a opravy strechy v minulom roku, opravili spoločné priestory, chodby, šatne a sociálne zariadenia. V roku 2018 prebehla aj oprava troch športových ihrísk – hokejbalového ihriska na Rudohorskej ulici a nenáročných športových ihrísk na Strážovskej a Kráľovohoľskej ulici. Taktiež sa vybudovali dve outdoorové ihriská na Magurskej a Tatranskej ulici a zrekonštruovalo sa ďalších štrnásť detských ihrísk v mestskej časti Rudlová – Sásová. Okrem príspevkov z mesta Banská Bystrica sa dosiahli aj výnosy z prenájmu ihrísk a telocviční vo výške 53 362,18 €.

Problémy na úseku športu a detských ihrísk

Dlhodobým problémom v rámci športu ostáva otázka **správcov** nenáročných športových ihrísk, ktorí by denne kontrolovali ihriská, dozerali na poriadok a nahlasovali prípadné nedostatky na ihriskách, alebo ich priamo opravovali. Ihriská by sa tak stali bezpečnejšími, udržiavanejšími a stráženejšími, čím by sa zamedzilo ničeniu a vandalizmu niektorými skupinami mladistvých, ktorí práve aj takéto miesta vyhľadávajú na svoje stretávanie sa pri cigaretke, alkohole a podobne. Každoročné **kapitálové výdavky** na obnovu zastaraných strojov na tomto úseku je tiež nutnosťou. ZAaRES disponuje len jednou kropicou L 110 využívanou na striedačku na premývanie pieskovísk a polievanie kvetinových záhonov, ktorá má navyše už tridsať rokov a jej životnosť môže každú chvíľu skončiť. Ďalšia 30 ročná montážna Avia už nie je prevádzky schopná, čím sa obmedzili možnosti opravy detských ihrísk, pieskovísk, mobiliáru a nenáročných športových ihrísk. Dôležitou položkou potrebnou zakomponovať do rozpočtu sú nevyhnutné opravy a rekonštrukcie ihrísk a telocviční, pričom najakútnejší stav je momentálne v telocvični Tatranská a z ihrísk je žiaduca výmena kobercového povrchu na ihrisku Rudohorská.

3.1.3. Stredisko Robotnícky dom

Tretím strediskom je stredisko správy **Robotníckeho domu**, ktorý bol zrekonštruovaný v roku 2015 a koncom toho roku bol zverený do správy Záhradníckym a rekreačným službám. Činnosť strediska spočíva v samotnej správe Robotníckeho domu, ako aj v organizovaní spoločensko-kultúrnych akcií. Robotnícky dom sa po takmer trojročnej činnosti v roku 2018 stal obľúbeným a vyhľadávaným miestom pre rôznorodé kultúrno - spoločenské, výchovno – vzdelávacie, ale aj charitatívne podujatia a projekty. Prioritne sú priestory Robotníckeho domu využívané na podujatia organizované Mestom Banská Bystrica. Vzhľadom k tomu, že Robotnícky dom je zrekonštruovaný za finančnej podpory Európskych fondov, zameriavame sa pri organizovaní podujatí na dodržiavanie cieľov a podmienok tejto výzvy. To znamená, že nie sú podporované projekty za účelom dosahovania zisku, primárna podpora smeruje do kultúrnej infraštruktúry s cieľom zvýšiť kultúrny potenciál mesta a zachovať kultúrne dedičstvo. Priestory Robotníckeho domu využívame tak, aby to nebolo v rozpore s požiadavkami projektu.

Tým, že Robotnícky dom je v Banskej Bystrici jediným kultúrnym centrom v majetku mesta s väčšou kapacitou a hlavne s profesionálnym technickým vybavením a moderným zázemím, narastá aj počet záujemcov o využívanie týchto priestorov. V roku 2018 sa v priestoroch Robotníckeho domu uskutočnilo takmer 100 podujatí s celkovou návštevnosťou 13 748 ľudí. Z hľadiska štruktúry podujatí v roku 2018 bolo z 95 podujatí 27 pre deti a mládež, 23 podujatí pre seniorov, 6 podujatí pre znevýhodnené skupiny a 39 iných podujatí ako koncertov pri jubileách, Deň učiteľov, Deň matiek, tvorivé dielne a iné. Robotnícky dom môžeme, čo sa týka rôznorodých foriem a žánrov uskutočnených podujatí, nazvať aj multižánrovým kultúrnym a vzdelávacím centrom. Jednotlivé podujatia môžeme podľa oblastí rozdeliť do siedmych hlavných žánrových skupín, a to vážna hudba, jazz, tretím žánrom je folklór, etno, dychová hudba a country, štvrtý žánr divadlo a muzikál, ďalším žánrom je tanec, šiestym žánrom sú podujatia pre znevýhodnené skupiny a ostatné žánre. Hlavnými príjmami strediska boli okrem výberu finančných prostriedkov za vzniknuté technicko-prevádzkové náklady počas trvania akcií (9 106,- €), najmä poskytovanie prevádzkového príspevku z mestského rozpočtu, ktorý činil výšku 85 000,- €. Konečné náklady však tieto príjmy prevýšili a stredisko Robotnícky dom tak hospodáril v roku 2018 so stratou 3 217,39 €.

3.1.4. Stredisko údržby verejnej zelene

Posledné štvrté stredisko v rámci hlavnej činnosti je zároveň z hľadiska rozsahu výkonu činností najrozsiahlejším strediskom. Ide konkrétne o **údržbu verejnej zelene**, ktorá je rozčlenená na sedem podstredísk a to štyri podstrediská pracujúce v teréne na sídliskách (stredisko Sásová, stredisko Mesto, stredisko Radvaň a mobilné stredisko) a podstrediská sídliace v ZAaRESe (stredisko remesiel, stredisko dopravy a stredisko riadenia a projektovania údržby verejnej zelene). Na údržbe verejnej zelene pracuje 57 ľudí v trvalom pracovnom pomere. Samotné činnosti celého strediska sa v teréne vykonávajú celoročne, ide o ošetrovanie krov a stromov, výsadbu kvetinových záhonov, ale najmä údržbu trávnikov – ich pokosenie a pohrabanie pokosenej trávy, prípadne pohrabanie opadnutého lístia.

Ošetrovanie krov - Rezy krov sa realizujú v niekoľkých fázach počas roka. Pravidelné rezy živých plotov sa realizovali od 20. mája do konca septembra v 5 týždňovom intervale. Živé ploty sa rezali najmä na uliciach v centre mesta – Námestie SNP, Národná, Horná, 29. augusta, ČSA, ale aj v ostatných mestských častiach najmä na uliciach Švermova, THK, Mládežnícka, Jilemnického, Sládkovičova, alebo v Sásovej – Magurská, Javornicka, Kráľovoholská, Rudohorská, Ďumbierska, Beskydská. Pravidelné rezy krov kvitnúcich na jar o výmere **3 600 m²**, sa realizovali od polovice mája do konca júna. Rozmiestnené sú vo všetkých mestských častiach, najmä vo svahovitých terénoch. Nepravidelné rezy krov sa vykonávajú od polovice októbra do konca apríla a síce ako presvetlovacie rezy a zmladzovacie rezy. Celková výmera v rámci mesta Banská Bystrica je **345 000 m²** (12% z celkovej výmery porastov).

Ošetrovanie stromovej vegetácie sa takisto realizovalo v dvoch variantoch. Pravidelné rezy – ide o dreviny s prísnu geometrickou korunou, realizujú sa každoročne v priebehu februára a marca („gul'ovité javory“) a nachádzajú sa najmä v centre mesta – Námestie SNP, Skuteckého, Bakossova, Dolná a na ulici Na Uhlisku, 9. mája, Timravy a Jesenského. Na verejnej zeleni je ich 362 ks. Medzi pravidelné rezy opakujúce sa v 4-ročnom intervale patrí aj ošetrovanie smutných vrb, ktoré rastú najmä v lokalitách Tr. SNP, Uhliska, respektíve starej Fončordy. V Banskej Bystrici ich je 62 kusov a v minulom roku bolo zmladených 12 kusov. Nepravidelné ošetrovanie stromov sa realizujú približne od roku 2011, hlavne podľa požiadaviek od obyvateľov mesta. Ide o základné druhy stromov, dorastajúcich do veľkých rozmerov pričom spôsobujú zatienenie okien bytových domov. Na verejnej zeleni je nevhodne vysadených vyše 60 000 vzrastlých stromov. Rastú často

v hustom zápoji a nakoľko ide o základné druhy, často a bohato kvitnú, a následne sa bohato vysemeňujú. Mladé stromy v zápoji sa takmer neošetrujú a dorastajú z nich nové jedince. Ročne sa vyrúbe z riadnych výrubových rozhodnutí približne 120 kusov vzrastlých stromov. Vzácnjšie, dlhovekejšie stromy sa ponechávajú na ošetrovanie rezom. Minulý rok sa takýmto spôsobom ošetrilo 126 stromov.

Kvetinové záhony vrátane výsadiet na kruhových objazdoch je rozmiestnených v centre mesta 873 m² kvetinových záhonov, na sídliskách Radvaň a Kremnička 347 m² a sídlisku Sásová 110 m² záhonov. Výsadba sa realizuje dvojfázovo – pre jarný, jesenný a letný efekt. Pre jesenný a jarný efekt sa vysadilo **34 000** kvetov a **12 000** tulipánov. Pre letný efekt **65 000** kusov letničiek. V priebehu roka sa na týchto záhonoch vysadí približne **100 000** kusov kvetov, vypestovaných v skleníkoch Záhradníckych a rekreačných služieb. Okrem samotnej výsadby je často ešte dôležitejšia následná starostlivosť o kvetinové záhony a to najmä zabezpečenie polievania, ktoré v letných mesiacoch prebieha skoro ráno pred východom slnka a neskoro večer po jeho západe.

Od apríla do októbra prebieha množstvo činností, v ktorých prevažuje starostlivosť o trávniky, čo zahŕňa kosenie trávy a pohrabanie pokosenej trávy na verejných priestranstvách, na sídliskách, ale aj v materských škôlkach a na cintorínoch. Celkovo bolo v roku 2018 pokosených **6 541 345 m²**, pričom sa počet kosieb pohyboval od sedem na najfrekvencovanejších miestach v centre mesta, po dve kosby v extravilánoch mesta, hlavne popri cestách. V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo pokosených celkovo 6 038 022 m², ide o medziročný **nárast o 503 323 m²**. Dôležitý vplyv na výkon kosieb má aj fakt, že Banská Bystrica je značne svahovité mesto, svahovitosť je až 44 %. Ďalším zásadným faktorom je počasie, pričom skoré oteplenie, dažde, vysoká vlhkosť a teplé počasie urýchľuje rast trávy, najmä na jar počas prvých dvoch kosieb. V minulom roku sa kosilo spolu v **164** dňoch, čo pri celkovom počte pokosených m² pripadá na deň skoro 40 000 m², konkrétne **39 886,25 m²**. Sezóna kosenia sa v roku 2018 začala 18. apríla ulicami Národná, Námestie SNP, Sládkovičova, Poľná, Rudohorská, Pod Hôrkou a Dedinská a skončila 22. októbra ulicami 29. augusta, Mládežnícka, Tulská, Mladých Budovateľov, Tulská a kosením Mestského parku. Celkovo sa ZAaRES stará o zeleň na **159** uliciach a všetkých parkoch a parčíkoch. Presné dátumy kosieb podľa ulíc, sú uvedené v tabuľke č. 1, ktorá tvorí prílohu správy. Potom samozrejme prebiehalo ešte vyhrabávanie listov najmä z parkových trávnikov, až do napadnutia prvého snehu. K ďalším činnostiam tiež patrí chemická ochrana drevín, náhradná výsadba drevín, ako aj údržba líniových výsadiet. Tieto výkony, ktoré Záhradnícke

a rekreačné služby uskutočňujú, sa v pravidelných intervaloch vo forme dodacích listov predkladajú na Mestský úrad a náklady na ne sú na základe stanovených cenníkov refundované. V roku 2018 však stanovené cenníky neodrážali reálne náklady na výkony, nakoľko cenníky neboli niekoľko rokov prehodnocované. Najmä z tohto dôvodu sa dostala celá hlavná činnosť do straty, ktorú nevykryla ani zisková podnikateľská činnosť.

Pri údržbe zelene treba pripomenúť, že jeden z vážnych problémov a to **technický stav kosačiek** a iných **strojov** sa darí postupne vylepšovať každoročným nákupom strojov, avšak jednorazová obmena 10 až 35 ročných strojov si vyžaduje okamžitú investíciu v hodnote približujúcej sa k 1 500 000,- €. Zoznam strojov a zariadení, ktorými Záhradnícke a rekreačné služby vykonávajú svoje činnosti s rokom výroby je uvedený v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka staršej techniky, ktorá si vyžaduje náhradu novou technikou

Typ techniky	Rok výroby	Cena potrebnej novej techniky
MAN LE 2000 – hákový nakladač	1998	90 000,- €
MAN LE 2000 – hákový nakladač	2005	90 000,- €
IVECO – hákový nakladač	2013	čiastočne vyhovujúce
AVIA A31 –hákový nakladač	1988	70 000,- €
Kropnica M-25	1989	80 000,- €
Sklápač M-25	1987	70 000,- €
Sklápač M-25	1980	70 000,- €
Sklápač M-25	1991	70 000,- €
UNC	2006	nahradené
Zetor cepák	1989	nahradené
Zetor (hrabačka, štiepkovačka)	1985	80 000,- €
LIAZ L 110 kropnica	1989	80 000,- €
AVIA A 31 pojazdná dielňa	1988	80 000,- €
Sklápač M-25	1985	70 000,- €
Mitshubishi L 200	2008	35 000,- €
Fiat Ducato – 9 miestny	2007	23 000,- €
Fiat Ducato -9 miestny	2007	30 000,- €
Fiat Ducato – 7 miestny	2004	23 000,- €

Škoda Fabia	2001	15 000,- €
Fiat Doblo	2007	čiastočne vyhovujúce
Fiat Doblo	2007	čiastočne vyhovujúce
Fiat Scudo	2000	15 000,- €
Suzuki Sx4	2007	čiastočne vyhovujúce
Škoda Felícia	1999	15 000,- €
Škoda Felícia	1999	15 000,- €
Citroen Berlingo	2002	25 000,- €
RATRAK – snežné pásové vozidlo	2005	220 000,- €
Skúter so stopovačom	1998	40 000,- €
Husqvarna – kosačka NM	2004	30 000,- €
Husqvarna BA - kosačka	2005	29 000,- €
Kosačka Etesia	2008	30 000,- €
Husqvarna - kosačka	2011	25 000,- €
Suma spolu		1 420 000,- €

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že pri takom objeme techniky, akou ZAaRES disponuje nie je možné vykonať celkovú obmenu za tri roky. Okrem akútnej potreby zakúpenia už nepojazdne montážnej dielne a hákového nakladača Avia A 31 je nutnosťou obmeniť sklápače Multicara 25, ktoré majú taktiež viac ako tridsať rokov, pričom jedna z nich využívajúca sa na údržbu cintorínov má skoro štyridsať rokov a je jediným vyhovujúcim typom stroju na úzke chodníky na cintorínoch. Nové pracovné stroje tohto druhu by bolo možné využiť nielen na výkon originálnych kompetencií organizácie, ale napríklad aj pri zimnej údržbe chodníkov. V posledných troch rokoch 2016 až 2018 sa napriek tomu niektoré stroje podarilo zakúpiť z kapitálových príspevkov. Prehľad obstaraných nových pracovných strojov uvádzame v nasledujúcich tabuľkách.

Prehľad obstaranej pracovnej techniky v roku 2016

Názov	ks
Kubota GZD 15 - II LD	2
Krovinorez Husqvarna 545 RXT	10
Motorová kosačka Husqvarna LC451S	4

Bubnová kosačka VARI	3
Vyžínač Husqvarna 525LK vrátane nástavca-polostrih	3
Motorová hnacia jednotka Honda GSV190	3
Motorová píla Husqvarna 390XP	1
Motorové kalové vodné čerpadlo Honda WT20	1
Elektrocentrála EC5000	1
Kosačka Stiga 9122 XWS na športové ihriská	1
Žacie+radlica na kosačku Stiga 9122 XWS	1
Kontajnerové nákladné auto MAN	1
Veľkoobjemové kontajnery na nákladné autá	7
Krovinorez Stihl FS240	1
Vodná hmla	3
Vysokozdvižná plošina	1
Zasnežovacia technika s 2 ks snežnými kanónmi	1

V roku 2016 sa celkovo obstaralo štyridsaťštyri kusov techniky vrátane vysokozdvižnej plošiny využívajúcej sa na orezy a výruby drevín a techniky na zasnežovanej potrebnej na výrobu umelého snehu v Areáli zimných športov na plážovom kúpalisku.

Prehľad obstaranej pracovnej techniky v roku 2017

Názov	ks
Trojstranný sklápač - Citroen jumper	1
Valník s plachtou - Citroen jumper	1
Valník - Citroen jumper	1
Kubota GZD 21	1
Kubota GZD 15	1
Nakladač Locust L standard - UNC	1

V roku 2017 sa zakúpili tri kusy nákladných dopravných prostriedkov značky Citroen jumper s rôznou nadstavbou, po jednom na každé stredisko, dve veľké kosačky a jeden nakladač Locust L standard.

Prehľad obstaranej pracovnej techniky v roku 2018

Názov	ks
Motorová píla Husqvarna 550 XP	2
Motorová píla T540 XP	2
Kalové čerpadlo motorové WT20 Honda	1
Krovinorez STIHL FS260 C-E	14
Vibračná doska Crena ENAR26GH	1
Prevodovka DSK316 pr. 80	1
Motorová jednotka Vari Honda GSV190 pr.80	3
Rotavátor AS-30 pr. 80	1
Vyvetvovacia píla STIHL HT 133	2
Fukár a vysávač STIHL SH 86	1
Traktorová kosačka so zberom a vysýpaním ETESIA HYDRO 124 HVHP	2
Traktorová kosačka so zberom a vysýpaním ETESIA HYDRO 124 DN	1
Žacie ústrojenstvo GZD 15III	1
Fukár s možnosťou vysávania ECHO PB-625 s príslušenstvom	4
Benzínová kosačka na trávu Husqvarna LC 451S	1
Benzínový plotostrih Husqvarna 226H75S	1
Vyžínač s deliteľným hriadeľom a voliteľným príslušenstvom Husqvarna 525LK	1

V roku 2018 sa celkovo obstaralo 39 kusov techniky vrátane štrnástich kusov krovinorezov. Okrem dvoch traktorových kosačiek išlo skôr o investície do prevádzkových strojov s nižšou obstarávacou cenou.

Popri zastarelej technike je druhým závažným problémom **stav budov**, kde sídlia jednotlivé strediská vykonávajúce údržbu verejnej zelene, ktoré si vyžadujú nevyhnutné opravy. Budovy sú v dezolátnom stave, nakoľko nebolo do nich investované niekoľko rokov. Nevyhovujú hygienickým podmienkam na prevádzku. Fotodokumentácia tvorí prílohu Správy o hospodárení.

Stredisko „Mesto“ sídli na Hornej ulici v murovanej stavbe, v ktorej spodných miestnostiach nie je izolácia proti vlhkosti, v jednej ani betónová podlaha. Okná a dvere sú plastové, obvodové steny nie sú zateplené. Strecha je bez povaly a je pokrytá azbestovou

krytinou. Areál je bez súvislého oplotenia, výjazd z dielne, a garáže sú mimo hlavnej brány strediska.

Budova strediska „Radvaň“ na Malachovskej ceste pozostáva z murovanej stavby, ktorej objekty sú z jednej štvrtiny podpivničené. Strecha a garáže majú pod plechovou neizolovanou krytinou povalu, okná a dvere sú plastové, obvodové múry nie sú zateplené. Sociálne zariadenia sú plechové, z veľkej časti skorodované. Areál je otvorený bez súvislého oplotenia.

Základňa strediska „Sásová“ má staré drevené okná a dvere bez akéhokoľvek tesnenia. V spodných miestnostiach nie je izolácia proti vlhkosti, v jednej ani betónová podlaha. Obvodové múry nie sú zateplené. Areál je bez súvislého oplotenia, výjazd z garáže je mimo hlavnej brány strediska. Vnútorý areál strediska má malú rozlohu, vonkajší areál je na súkromnom pozemku a je len prenajímaný.

Tieto strediská boli dlhodobo mimo záujmu systematickejších rekonštrukcií, vykonávajú sa len nutné opravy, nakoľko sú finančné prostriedky prioritne potrebné na technické vybavenie, ktorým sa vykonávajú služby v prospech občanov mesta Banská Bystrica. Fotodokumentácia jednotlivých budov s ich nedostatkami tvorí prílohu Správy o hospodárení.

Návrh na zlepšenie pracovných podmienok stredísk

Stredisko 421 – Mesto a stredisko 423 - Sásová

Pre zlepšenie ochrany strojov a majetku strediska 421 – Mesto a strediska 423 - Sásová, by pomohlo zlúčenie stredísk do jedného uzatvoreného objektu (predbežne vytypované miesto je na Rudlovskej ceste). Okrem toho, že by sa výrazne skrátila doba výjazdov na jednotlivé parcely mestských plôch a ochrana techniky by bola lepšie zabezpečená, pracovníkom by sa týmto zlepšilo aj sociálne zázemie. Objekt by samozrejme musel prejsť určitou formou rekonštrukcie.

Stredisko 422 – Radvaň

Areál strediska je v súčasnosti úplne neoplotený a spevnená plocha dvora ako aj vnútornej príjazdovej cesty je vo veľmi zlom technickom stave. V záujme bezpečnosti

uskladňovania techniky by bolo potrebné areál oplotiť a zrealizovať obnovu povrchu dvora a prístupovej komunikácie novým živičným povrchom. V neposlednom rade, by bolo potrebné zrealizovať zateplenie strešných častí objektu.

Stredisko Švermova

Časti bývalého areálu sú dlhodobejšie predané, po predaji pozemkov v areáli (2006) ostala k dispozícii necelá 1/8 bývalého priestoru. Plochy sú zatiaľ ZAARES-om využívané, časť garáží, výroby kvetov, skladové priestory vnútorné a vonkajšie, kompostoviská, sú na cudzích pozemkoch, ale od začiatku roka 2019 sa o ne prihlasujú reálni vlastníci. Po prebratí predaných pozemkov novými vlastníkmi bude stredisko zápašit' s absolútnym nedostatkom vonkajších a vnútorných pracovných priestorov. V rámci objektu na Švermovej ulici, bude potrebné presťahovať vonkajšie a vnútorné pracovné priestory, len na plochy vo vlastníctve mesta.

Ďalšie problémové oblasti na úseku údržby verejnej zelene

- Riešenie silnej prerastenosti drevinami. Posledné roky poukazujú na v minulosti živelnú výsadbu základných druhov stromov, ktoré dorastajú do veľkých rozmerov.
- Nakoľko sa hromadia podnety na výrub drevín a zároveň dochádza ku konfliktom medzi žiadateľmi na výrub a odporcami výrubu daných stromov, je nutné vypracovať nový systém podania podnetov vo VZN.
- Riešenie svojoľnej bezkonceptnej výsadby okolia bytových domov.
- Zastavenie predaja voľných – nezastavaných plôch zelene, ale lepšie využitie na menšie parčíky.
- Zlepšenie často chaotickej realizácie inžinierskych sietí a následná nemožnosť umiestnenia výsadiieb drevín.
- Riešenie zelene na nových uliciach – trávnikové plochy sa využívajú len pre inžinierske siete, bez možnosti stromových alejových výsadiieb.
- Riešenie závlah na nových uliciach – plochy sa riešia ako bezúdržbové, bez pripojenia na zdroj vody.
- Riešenie koridorov na šport. Ide o dotyk extravilánových športových aktivít a nemožnosti plynulého prechodu „medzi bytové domy“.
- Revitalizácia priestorov: Parkové úpravy Tr. SNP (chodníky, výsadby, bezpečnosť), Park pod Pamätníkom SNP, Mestský park, menších parkových plôch : Kyjevské námestie,

Mládežnícka ulica, Okružná ulica, Horná ulica, Matušková ulica, Horná ulica, Tulská ulica, Poľná ulica.

- Náhradná výsadba – mesto nedisponuje voľnými plochami vhodnými na väčšiu, ucelenejšiu náhradnú výsadbu drevín namiesto vyrúbaných drevín, ktorá je povinná zo zákona.
- Každoročné kapitálové výdavky na obnovu zastaraných strojov na údržbu verejnej zelene a dopravného parku, ale aj na ostaných úsekoch - ZAaRES disponuje len jednou kropicou L 110 využívanou na polievanie kvetinových záhonov, ktorá má navyše už tridsať rokov a jej životnosť môže každú chvíľu skončiť. Ďalšia 30 ročná montážna Avia už nie je prevádzky schopná, čím sa obmedzili možnosti opravy detských ihrísk, pieskovísk, mobiliáru a nenáročných športových ihrísk.
- Pravidelné verbálne útoky
- Systém podnetov a ich riešenie podľa zákona, kedy sa musí konať pri podnete od občanov, podpísanom hoci len jedným obyvateľom mesta BB.

3.2. Hospodárenie v podnikateľskej činnosti

Podnikateľská činnosť v príspevkovej organizácii musí byť zo zákona zisková, čo je samozrejme aj prípad ZAaRESu.

Prehľad výsledkov hospodárenia podnikateľskej činnosti v rokoch 2017 a 2018

N, V, VH	Rok 2017	Rok 2018	Rozdiel
Náklady	622 099,58 €	628 644,40 €	6 544,82 €
Výnosy	671 088,35 €	673 116,63 €	2 028,28
Splatná daň z príjmov	10 287,64 €	9 339,17	- 948,47
Výsledok hospodárenia	38 701,13 €	35 133,06 €	- 3 568,07 €

V uplynulom roku 2018 dosiahol ZAaRES zisk z podnikateľskej činnosti organizácie vo výške **35 133,06 €**, čo je pokles o 3 568,07 € oproti roku 2017, najmä z dôvodu prebiehajúcej rekonštrukcie kremačných pecí a s tým spojeným obmedzením možnosti spaľovania nebožtíkov.

3.2.1. Podniková predajňa

Rozsahom činnosti najmenšie stredisko je predajňa, ktorá sa venuje predaju listnatých a ihličnatých okrasných drevín, ovocných stromov, drobného ovocia, trvaliek, letničiek z vlastnej produkcie, substrátov a hnojív. Predajňa poskytuje aj poradenskú činnosť, v prípade záujmu aj s obhliadkou u zákazníka a následným predajom doporučeného rastlinného materiálu.

Podnikateľská činnosť zahŕňa nielen poradenskú činnosť, ale aj výkon kosieb, orezov, výrubov krov a drevín a kompletnej realizácie sadovníckych úprav pre fyzické a právnické osoby na základe objednávok. V roku 2018 sa zisk z podnikateľskej činnosti na tomto stredisku medziročne viac ako zdvojnásobil z pôvodných 18 512,13 € na 38 437,33 €, čo predstavuje vyšší zisk o 19 925,20 € ako v roku 2017.

3.2.2. Stredisko cintorínskych služieb

Stredisko cintorínskych služieb je dôležitou súčasťou služieb pre obyvateľov. Toto stredisko úzko súvisí so strediskom Krematória a kremačných služieb a sú vzájomne previazané, keďže obidve majú sídlo v Kremničke a majú spoločného vedúceho stredisk. Organizácia ZAaRES má v správe 16 cintorínov a to Urnový háj v Kremničke, Centrálny cintorín v Kremničke, Rímskokatolícky cintorín Š. Moyses a 13 prímestských cintorínov - Kremnička dedina, Rakytovce, Iliáš, Šalková, Senica, Majer, Rudlová, Sásová, Kostiviarska, Jakub, Uľanka, Podlavice, Skubín. V prvých troch cintorínov sa vedie evidencia a vyberajú sa poplatky za nájom hrobových a urnových miest. Na prímestských cintorínoch zabezpečujeme údržbu zelene, pričom vývoz odpadu sa realizuje cez firmu ICEKO. V centrálnom cintoríne v Kremničke organizácia spravuje aj Domu rozlúčky. Jeho prevádzka je pozastavená z dôvodu zlého technického stavu budovy. Na sfunkčnenie prevádzky treba v rozpočte mesta vyčleniť finančné prostriedky na rozsiahlu opravu a samotnú prevádzku. V minulosti bol Dom rozlúčky vyťažený minimálne len pri pohreboch prebiehajúcich v Centrálnom cintoríne Kremnička, čo nestačilo na finančné pokrytie prevádzkovania Domu rozlúčky a na jeho bežnú údržbu. Aj z týchto dôvodov sú cintorínske služby dlhodobé stratové a naopak Krematórium a kremačné služby sú ziskové stredisko.

Z hľadiska príjmov strediska cintorínskych služieb ide najmä o platby za hrobové miesta a urnové hrobové miesta, ale aj iné služby poskytované priamo na pohrebisku. Príjem z nájmu za hrobové a urnové miesta tvorili skoro tri štvrtiny príjmov cintorínskych služieb.

Z hľadiska výdavkov bolo najvýznamnejšou skupinou mzdové výdavky, ktoré zahŕňajú cintorínskych pracovníkov a administratívne pracovné sily, ktoré zabezpečujú evidenciu a tvorbu zmlúv na hrobové a urnové hrobové miesta.

3.2.3. Stredisko Krematória a kremačných služieb

Stredisko **Krematória a kremačných služieb** - prevádzka Krematória zabezpečuje prevzatie ľudských pozostatkov a ľudských ostatkov od pohrebných služieb, spolnenie ľudských pozostatkov a ľudských ostatkov, úpravu popola, uskladnenie a výdaj urny s popolom obstarávateľovi pohrebu alebo ním splnomocnenej osoby, vykonávajú sa tiež cirkevné alebo občianske obrady. Občianskych obradov je prevažná väčšina, v roku 2018 ich bolo 442 z 585, pričom cirkevných bolo uskutočnených 143. Z celkového počtu obradov 585 bolo až 569 obradov so spolnotením, šesť obradov bez spolnenia v Krematóriu, osem obradov pri pochovávaní do zeme a dva obrady pri vkladaní urny do urnového hrobu. V priemere teda vychádza viac ako 11 vykonaných obradov za týždeň, pričom sa celkový počet obradov medziročne zvýšil o 21 obradov a oproti roku 2016 o 56 obradov.

Stredisko Krematória a kremačných služieb je najziskovejším strediskom organizácie, keď v roku 2018 dosiahlo zisk 196 617,81 €, čo je však o 12 662,55 € menej ako rok predtým. Je to zapríčinené najmä znížením tržieb oproti roku 2017, avšak ich výška je vyššia ako v rokoch 2016, 2015 a všetkých predošlých rokoch. Tržby poklesli kvôli zníženiu počtu kremácii nebožtíkov, konkrétne bolo spolnotených 2 856 tiel nebožtíkov, najmä z dôvodu obmedzenia prevádzky počas rekonštrukcie pecí. Zároveň sa zvýšili aj náklady, z ktorých najväčšiu položku tvoria mzdové náklady. Naopak, zaznamenané bolo zníženie nákladov na energie. Problematika kremácie a dosahovanie zisku je v plnej miere závislé od pohrebných služieb, ktoré rozhodujú kde dovezú nebožtíkov na kremáciu a teda priamo určujú tržby pre subjekty prevádzkujúce krematórium. Kremačné pece sú v prevádzke od roku 1980. Od tohto dátumu boli v nepretržitej prevádzke až do roku 2018. V júli 2018 sa začala I. etapa rekonštrukcie krematória – výmena technológií kremačných pecí a s tým súvisiacich prác. Dodatkom č. 1 došlo k zmene termínu ukončenia I. etapy na júl 2019. Nové technologické zariadenia na kremáciu, ktoré budú dané do prevádzky v roku 2019 by mali zabezpečiť úsporu na energiách a tiež mzdových nákladoch a teda by sa malo zefektívniť celé hospodárenie strediska Krematória a kremačných služieb.

V blízkej budúcnosti je potrebné naviazať na dokončenie celkovej rekonštrukcie II. etapou, ktorá by doriešila rekonštrukciu budovy – vonkajšie a vnútorné fasády, opravu

strechy, klimatizácie, rozvody TUV, elektroinštaláciu, výmenu okien, obnovu obradnej miestnosti, toalety, bezbariérový prístup atď.. Na uvedené práce treba vypracovať projektovú dokumentáciu do ktorej treba zahrnúť aj opravu schodiska, vytvorenie parkovacích miest pre návštevníkov.

Problémy na úseku cintorínskych služieb a krematória a kremačných služieb

Dlhodobým problémom v rámci budovy **Dom rozlúčky** ostáva jeho nie prevádzky schopný stav na organizovanie civilných i cirkevných obradov. Taktiež **dopravné prostriedky**, zvlášť tridsaťročná multikára využívajúca sa na práce na cintorínoch, je v zlom technickom stave a je nutné zaobstarať novú. Otvorenou otázkou tiež ostáva **druhá etapa rekonštrukcie krematória**, teda hlavnej obradnej sály a ostatných miestností a zázemia krematória.

V rámci cintorínskych služieb je nedostatok pracovného obsadenia strediska, kde chýbajú dve až tri pracovné miesta na **správcoch cintorínov**, ktoré dodnes chýbajú. **Centrálny cintorín Kremnička** – momentálne hlavným problémom sú rozvody vody. Koncom roka 2018 došlo k poruche na vodovodnom potrubí na jej odstránenie organizácia potrebuje cca **15 000,- €**. Zároveň je treba opraviť oplotenie, ktoré bráni pohybu lesnej zveri po cintoríne, opraviť schody, chodníky, dobudovať zábradlia, doriešiť rampy z dvoch vstupov na cintorín aby sa zamedzilo neoprávnenému vjazdu motorovým vozidlám. Na najnevyhnutnejšie opravy by prevádzka potrebovala **100 000,- €**.

Urnový háj v Kremničke – potrebuje nutnú opravu chodníkov, ktoré sú vybudované vo svahu sú rozbité, naklonené, opravu schodov s dobudovaním zábradlia. Investičný predpoklad cca do **150 000,- €**.

Rímskokatolícky cintorín nachádzajúci sa na **Námestí Štefana Moyses**a sa nachádza v centre mesta a zároveň aj v pamiatkovej zóne. Uvedený cintorín organizácia spravuje v zmysle Nájomnej zmluvy č. 310/2013 – NZ-OU uzatvorenou medzi Mestom Banská Bystrica a Rímskokatolíckou cirkvou, farnosť Banská Bystrica - mesto. Rímskokatolícky cintorín potrebuje rozsiahle zainvestovanie a to najmä do opravy chodníkov, schodov s vybudovaním zábradlí, opravu vodovodného systému, vybudovania osvetlenia, opravu plotov. Aby bol zabezpečený poriadok je potrebné vytvoriť pracovnú pozíciu správcu cintorína, ktorý by dozeral na poriadok, bezpečnosť, usmerňoval a kontroloval kamenárske práce a slúžil pre verejnosť. Na cintoríne sa nachádza budova, ktorá nespĺňa požiadavky na

prevádzku, je potrebná celková oprava stien, stropu, zabezpečenie sociálneho zázemia pre zamestnancov ako aj pre verejnosť. Na uvedené práce je potrebné vypracovať projektovú dokumentáciu. Približný cenový odhad je **300 000,- €**. V rokoch 2017 a 2018 sa vykonala výmena plotu na vrchnej parcele, nový oporný múr nad chodníkom, oprava poruchy na vodovodnom potrubí. V roku 2018 prebehla kosba v počte 5 kosieb, taktiež sa zabezpečili mobilné toalety pre návštevníkov cintorína.

Zvyšných **13 prímestských cintorínov** je potrebné majetkovoprávne doriešiť, nakoľko pozemky, na ktorých sa nachádzajú hrobové miesta majú rôznych vlastníkov. Bolo by vhodné v rozpočte stanoviť na každý rok **30 000,- €**, ktoré by boli použité na opravy schodov, chodníkov, zábradlí, oplotenia, poprípade vybudovania nového napríklad na cintoríne v Uľanke (vyžadovaná investícia cca 25 000,-€), atď. Výrazným problémom je tiež nedostatok strojov zabezpečujúcich údržbu cintorínov, pričom aktuálne ZAaRES disponuje len 39 ročným sklápačom Multicara 25, ktorý svojou šírkou ako jediný vyhovuje na úzke cintorínske chodníky a bude ho nutne obmeniť. Hodnota takého pracovného stroja je cca **70 000,- €**.

Na všetkých cintorínoch je nevyhnutné vykonať **digitálnu evidenciu** hrobových a urnových miest. Súčasťou digitalizácie by bola interaktívna mapa pohrebísk, fyzická pasportizácia cintorínov, nájomné zmluvy k miestam, evidencia nájmov a platieb za prenájom hrobových miest. Digitálnu evidenciu prepojiť na webovú stránku kedy by bolo možné vyhľadať a skontrolovať cintorínske miesta. Digitalizácia bola vyčíslená jednorázovo na **36 000,- €** a následným navýšením príspevku na vytvorenie jedného pracovného miesta.

4. Záverečné zhrnutie

Príspevková organizácia Záhradnícke a rekreačné služby je právnickou osobou zriadenou Mestom Banská Bystrica. Organizácia spravuje majetok zriaďovateľa. Na účely plnenia hlavného predmetu činnosti je zapojená príspevkom z rozpočtu Mesta Banská Bystrica. Za účelom skvalitnenia svojich služieb využíva aj vlastné príjmy z hlavnej, ale najmä podnikateľskej činnosti.

Pozitívnym vývojom bol v roku 2018 medziročný nárast výkonov, zvyšovanie rozsahu činností a ich skvalitňovanie. ZAaRES zvýšil počet pokosených m² o 503 323 m², čo predstavuje nárast o 8,3 %, vykonávala sa pravidelná údržba 345 000 m² krov a živých plotov. Začali sa taktiež upravovať a vysádzať nové kruhové objazdy a kvetinové záhony, kde bolo celkovo použitých až 100 000 kusov kvetov vypestovaných v skleníkoch ZAaRESu. V Robotníckom dome sa uskutočnilo takmer 1 000 podujatí s celkovou návštevnosťou 13 748 ľudí. V rámci úseku športu a detských ihrísk sa zrekonštruovalo kompletne 14 detských a 3 športové ihriská, dokončila sa rekonštrukcia telocvične Magurská a historicky najviac kilometrov sa upravilo pre bežecké lyžovanie, spolu až 2 920 kilometrov. V 93 pieskoviskách sa vymenilo 110 ton piesku a namontovalo sa 73 plachiet na zakrytie pieskovísk.

Takýto veľký objem činností sa vykonáva napriek pretrvávajúcim problémom s technickým stavom strojov a mechanizmov, kde sa však darí vďaka príspevku z mesta postupne znižovať technologický dlh. Dlhodobá ostáva neriešená situácia technického stavu budov stredísk a veľkým ohrozením je nutnosť vypratania priestorov priamo v areáli ZAaRESu na Švermovej ulici, kde ostala k dispozícii necelá 1/8 bývalého priestoru. Výrazné problémy zaznamenáva ZAaRES aj s personálnym zabezpečením hlavne robotníckych profesií, ktoré sú neatraktívne tak z hľadiska náročnosti práce, ako aj finančného ohodnotenia. Výsledkom je vysoká veková štruktúra zamestnancov, z ktorých väčšina má preddôchodkový až dôchodkový vek.

Výrazným posunom v rámci skvalitnenia služieb a komunikácie s občanmi je interakcia prostredníctvom webovej stránky ZAaRESu a facebooku. V minulom roku bol zaznamenaný výrazný pokles sťažností a zvýšila sa informovanosť občanov mesta. Pozitívnu spätnú väzbu na výkon kosieb sme dostávali pravidelne aj od Občianskych rád.

Prílohy:

Dodatok č. 4 k zriaďovateľskej listine

Opis súvahy za rok 2018

Opis výsledovky za rok 2018

Fotodokumentácia stavu budov stredísk s ich nedostatkami